

Hom. 54.

CHRYSOST. Sicut post miraculum quinque panum Dominus turbas dimisit: ita & nunc, nec autem pedes recedit, sed manuq; ne turba eum sequatur, vnde dicitur, { Et dimissa turba, ascendet in nauiculum, & venit in fines Magedan. } **AVGVST.**

Lib. 2. c. 51.

de Con. euang. Marcus autem dicit, quod in Dalmatia nec est dubitandum eundem locum esse sub utroq; nomine. Nam plerique codices non habent, etiam secundum Marcum, nisi Magedan. RABA. Est autem Magedan regio contra Gerasam, & interpretatur posse vel nicta, & significare horrum, de quo dicitur: Horus conclusus, fons signatus, in quo crescat poma virtutum, & vbi nominatur nomen domini. Docet autem, quod predicatori ministrato verbo turbae, ipsi intra cubiculum cordis virtutum possum debent refici. Sequitur: { Et accesserunt ad eum Pharisei & Saducei tentantes, & rogarerunt eum, vt signum de Calo ostenderet eis. At ille respondens ait illis: Facto vespere dicitis, serenum erit, rubicundum est enim calum. Et mane, hodie tempestas, rutilat enim triste celum. Faciem ergo celum diuidare nostis, signa autem temporum non potestis. Generatio mala & adultera, signum querit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ione prophetae. Et reliquit illis, abiit. }

CAPUT XVI.

Ndimissa turba, ascendet in nauiculum, & venit in fines Magedan. Et accesserunt ad eum Pharisei, & Saducei tentantes, & rogarerunt eum, vt signum de Calo ostenderet eis. At ille respondens ait illis: Facto vespere dicitis, serenum erit, rubicundum est enim calum. Et mane, hodie tempestas, rutilat enim triste celum. Faciem ergo celum diuidare nostis, signa autem temporum non potestis. Generatio mala & adultera, signum querit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ione prophetae. Et reliquit illis, abiit.

b Et cum venissent discipuli eius trans fretum, oblii sunt pa-

Lib. 1. c. 50.

re: { Et accesserunt ad eum Pharisei & Saducei tentantes, & rogarerunt eum, vt signum de celo ostenderet eis. } **REMI.** Admiranda quippe est caccias Phariseorum & Saducorum, sic enim postulabant signum de celo, quasi ea non essent signa, quae facere videbantur. Quod autem signum postularent, Iohannes manifestaret enim post refractionem de quinque panibus turbas accepit ab dominis & dixisset quod signum facias, vt videamus & credamus: Patres nostri magna in deferto comedebant, sicut scripimus est, Panem de celo dedit eis maduca. Ideo & hic dicunt: Ostende nobis signum de celo, id est fac, vt vno vel duobus diebus magna pluat, vt totus populus pastetur, sicut multo tempore factum est in deferto. Ipse vero inspicies cogitationes corum eis & ieiis, quid si etiam signum de celo eis ostenderet non crederent, noluit eis dare signum quod postulabant, vnde sequitur: { At ille respondens ait illis: Facto vespere dicitis, serenum erit. } **HIERO.** Hoc apud Gracos in plebis codicibus non habetur. Senus autem manifestus est, quod ex elementorum ordine & consonantia, possum & sereni & pluviosi dies pronostici. Scribe autem & Pharisaei, qui videbantur leges esse doctores, ex Prophetarum vaticinio non poterant cognoscere saluatoris adventum. **AVG.** de Quæst. euang. Porret etiam intelligi quod dixit dominus: Facto vespere dicitis serenum erit, enim rubicundum est celum, id est sanguine passionis Christi, primo adventu indulgentia peccatorum datur. { Et mane, hodie tempestas, ruit, & cum tristitia celum, illud est quod secundo aduentu ignem precedente venturus est. } **GLO.** vel aliter, Rutiat triste celum, id est patiuntur Apostoli post resurrectionem, post quos me indicare in futuro feci potestis, quia cum non parco meis bonis quin patiantur, non parcam aliis in futuro. Faciem ergo celum diuidare nostis, signa autem temporum non potestis. Signa temporum dixit aduentu suo vel passione, cui simile est roreum celum vespere, & idem de tribulatione, ante aduentum suum futurum, cui simile est mane roreum cum tristitia celum. **CHRYSOSTOMVS.** Quia vero discipuli, circa observationes Iudaicas adhuc repellantur: id est dominus vehementer eos increpat ut vilitudinem omnium, vnde sequitur: { Sciens autem Iesus, dixit eis: Quid cogitatis inter vos modice fidei, quia panes non habetis? } **GLO.** quasi dicat: Quid cogitatis me dixisse de terrenis panibus, de quibus non est vobis dubitandum, cum de tam paucis tantas feci abundare reliquias? **CHRYS.** Hoc autem facit, vt sollicitudinem solui non poterit, bis datum intellegatur. **GLO.** Dicit autem generatio mala & adultera, i. incredula pro spirituali carneum habens intellectum. **RABA.** Non ergo generationi illi tentantium dominum signum celeste & nollet

datur, quale quarebant, quibus multa signa dedit in terra. Sed generationi qui erunt dominum, i. Apostolis, quibus cerneribus, ascendit in celum & Spiritus sanctum misit. **HIERO.** Quid autem sibi velit signum Ione, iam supra dictum est. **CHRYS.** Cu autem hoc secundo Pharisei audirent, oportebat interrogari & dicere: Quid est quod dicitur? Sed ipse non desiderio desideri, hoc a domino quiesceret, & ideo dominus eos reliquit, vnde sequitur: Et reliquit illis, abiit. } **RABA.** id est reliqua generatione maiorum, abicit trans fretum, & gentium fecutus est populus, nota, quod non fecit in alijs legitur locis, dimissus turbis abiit, sed quia infidelitatis error inolentium animos obtinebat, dicitur quod eos reliquit.

b **GLO.** Sicut dominus Phariseos reliquerat propterea in infidelitatem, ita consequenter & doctrinam eorum a discipulis cauendum esse docet, vnde sequitur: { Et cum venient discipuli eius trans fretum, oblii sunt pa-

re: { Trans fretum, oblii sunt accipere panes. } **REMIGIVS.** Tanto enim amore Magistri detinebantur, vt nec etiam ad punctum vellent ab eo recedere. Animaduertendum est ergo, quantum alieni essent ab appetitu deliciarum, cum tam parvam haberent de necessariis curam, vt etiam oblii sint panes fine, quibus humana fragilitas subfittere non potest. Sequitur: { Qui dixit illis: Intuemini, & caete a fermento Phariseorum & Saducorum. } **HILARIUS.** In quo monentur Apostoli, non admiseri Iudorum doctrinam, quia legis opera in effectum fidei, & prefigurationem rerum consequentum constituta sunt, & in quorum tempora atque etiam veritas contingit, nihil ultra in veritate similitudinem positum arbitrantur, ne doctrina Phariseorum necesse est, effectum euangelice veritatis rumperet. **HIERO.** Qui non caete a fermento Phariseorum & Saducorum legis, ac litterae precepta non seruat, traditio hominum negligit, vt faciat Dei mandata. Hoc est fermentum de quo Apostolus ait: Modicum fermentum totam massam corripit. Ita si modicum fermentum, etiam omni ratione vitandum est, quod habuit Marcius, Valentinus, & omnes Hæretici. Fermentum nunc habet vim, vt si farinæ mistum fuerit, quod parvum videbatur, crescet in maius, & ad saporem suum vniuersam cœperit trahit, & doctrina heretica, vel modicam scintillam iecerit in tuum pectus, in brevi ingens flamma concrevit, & totam hominis passionem ad se trahit. **CHRYS.** Sed quare non dixit: Attende a doctrina Phariseorum manifeste? quia vult commemorare ea que facta sunt, de multiplicatione panum, etenim nouera eos eis oblitos. Simpliciter autem de hoc eos incusare non videtur rationem habere: occasione autem ab eis recepta eos increpare, suscepibilem faciebat incusationem, & idem quod cogitabant discipuli, Euangelista in medium introduxit, dicens: { At illi cogitabant intra se dientes: quia panes non accipimus. } **HIERONYMVS.** Quomodo autem panes non habebant, qui statim impleris septem ieiunis, ascenderunt in nauiculum, & veneris in fines Magedan, ibi audiunt nautigantes, quod cauere debent a fermento Phariseorum & Saducorum, sed scriptura testatur, quod oblii sunt eos secum tollere.

CHRYSOSTOMVS. Quia vero discipuli, circa observationes Iudaicas adhuc repellantur: id est dominus vehementer eos increpat ut vilitudinem omnium, vnde sequitur: { Sciens autem Iesus, dixit eis: Quid cogitatis inter vos modice fidei, quia panes non habetis? } **GLO.** quasi dicat: Quid cogitatis me dixisse de terrenis panibus, de quibus non est vobis dubitandum, cum de tam paucis tantas feci abundare reliquias? **CHRYS.** Hoc autem facit, vt sollicitudinem solui non poterit, bis datum intellegatur. **GLO.** Dicit autem generatio mala & adultera, signum querit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ione propheta. **AVG.** de Con. euang. Hoc autem & alibi iam dixit Mattheus, vnde retinendum est eadem dominum sepe dixisse, vro quod existente contrario solui non poterit, bis datum intellegatur. **GLO.** Dicit autem generatio mala & adultera, i. incredula pro spirituali carneum habens intellectum. **RABA.** Non ergo generationi illi tentantium dominum signum celeste & nollet

& nollet ante turbas eos increpare. Tunc etiam rationabilior accusatio fuit, quando iam duplice miraculo de panibus factales erant, vt adhuc de eis dubitarent. Vide autem & increpationem cum manutudine, velut enim excusando responderet, pro his quos increpauerat dicens, { Nondum intelligitis, neque recordamini quinque panum. } **GLO.**

c Venit autem Iesus in partes Cesareae Philippi, & interrogabat discipulos suos dicens: Quis dicunt homines esse filium hominis? At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam, alijs autem Eliam, alijs vero Hieremiam, aut

HIERO. Per hoc autem quod dicit: Quare non intelligitis, ecce per occasionem docet eos, quid significant quinque panes, & septem, quinque milia hominum, & quattuor milia, quæ pax sunt in eterno. Si enim fermentum Phariseorum & Saducorum non corporalem panem, sed traditiones peruerfas, & heretica significant dogmata, quare cibis quibus nutritus est populus Dei, non veram doctrinam integrum significant. **CHRYS.** Vt autem discipuli quantum in discipulis potuit increpat Christi, & qualiter eorum mentes exercent dormientem, audi quid Euangelista dicit: { Tunc intellexerunt, quod non dixit cauendum a fermento panum, sed a doctrina Phariseorum & Saducorum, } quamvis eo hoc non interpretante. Interpretatio ergo domini eorum Iudaicis obseruationibus abdixit, desistentes, attentiores fecit, & a parua fide eos eripuit, vt non timeant si quando paucos panes habere videantur, neque pro pane solliciti sint, sed haec resipiant vniuersitatem.

c **GLO.** Postquam discipulos a Phariseorum doctrina remouerat dominus, conuenienter Euangelica doctrina altitudinem in eis fundat, & vt major felicitas designetur, locus describitur cum dicitur: { Venit autem Iesus in partes Cesareae Philippi. } **CHRYS.** Ideo autem non simpliciter Cesarea nominat, sed Cesarea Philippi, quia est alia Cesarea, quia est Stratonis: non autem in illa, sed in hac discipulos interrogauit, longe eorum a Iudeis abducens, vt ab omni timore eruit, libere dicant quae habeant in mente. Philippus autem iste, frater fuit Herodes Thetra, Ithure & Traconitidis regionis, qui in honorem Tyberij Cesaris Cesareae Philippi, quia nunc Panæs dicitur, appellavit. **GLO.** Confirmatur autem in fidè discipulos, prius opiniones & errores aliorum a mentibus eorum, voluit removere, vnde sequitur: { Et inter discipulos eius. } **CHRYS.** Interrogat Iesus discipulos, vt ex Apostolorum responsum, nos dicamus diuersas opiniones suis & eis apud Iudeos de Christo, & vt nos semper scrutemur, qualis opinio fit apud homines de nobis, vt siquid male dicitur de nobis, occasiones illius praecidamus. siquid autem boni, eius occasiones augeamus. Sed & discipuli Episcoporum, Apostolorum instruuntur exemplo, vt qualificaque opiniones audierint foris de Episcopis suis, referant eis. **HIERO.** Pulchra autem interrogat: Quem dicunt homines esse filium hominis? qui quia de filio hominis loquantur, homines sunt, qui vero diuinitatem eius intelligent, non homines sed dij appellantur. **CHRYS.** Non autem dicit: Quem me dicunt scribae & Pharisei, sed quem me dicunt homines esse? plebis mentem, quæ ad malum inclinata non erat inuestigans. Etsi enim multo humilior quam oportebat eorum erat de Christo opinio, sed tamen a nequitia libera erat: Phariseorum autem opinio de Christo erat plena multa malitia. **HILAR.** Dicendo ergo: Quem dicunt homines esse filium hominis? } significat præter id quod in feidebatur, esse aliud sentiendum, erat. non homines filii. **D**Est autem hec vera, & inuincibilis fides ex Deo Deum filium profectum esse, cui sit ex eternitate patris eternitas. Hunc igitur alius pessime corpus & hominem faciunt esse, perfecta confessio est. Complexus est itaque omnia, qui & naturam & nomem expressit, in quo summa virtus est. **RABA.** Mira autem distinctione factum est, vt Dominus ipse humilitatem assumptæ humanitatem profiteatur, discipulis excellentiam diuinæ eternitatis ostendat. **HILAR.** Dignum autem confessio Petri premium confutata est, quia Dei filium in homine vidisset, vnde sequitur: { Respondens autem Iesus dixit ei: Beatus es Simon Barionæ, quia caro & sanguis non reuelabit tibi, sed Pater meus, qui est in celis. } **HIERONYMVS.** Reddit enim Christus Apostolo vicem pro testimonio, quod de se Petrus dixerat: Tu es Christus filius Dei vivi. **D**ns autem dixit ei: Beatus es Simon Barionæ, quare? quia non reuelauit tibi caro & sanguis, sed reuelauit pater, quod caro & sanguis reuelare non potuit, Spiritus sanctus ergo reuelauit pater. Ergo ex confessione fortius vocabulum, quod reuelationem ex Spiritu sancto habeat, cuius & filius appellatus sit: siquid Bariona in lingua nostra sonat filius columbe. Alij simpliciter accipiunt, quod Simon, scilicet Petrus, filius si loannis, iuxta alterius loci interrogacionem: Simon Iohannes, diligis me? & volunt scriptorum viae depravatum, vt pro Barionâ, id est filio Iohannis, Bariona scriptum sit vna detracta Sybilla: Anna vero interpretatur Dei gratia, vtrumque autem nomen my stice intelligi potest, quod & columba Spiritus sanctum, & gratia Dei donum significat spiritale. **CHRYSOSTOMVS.** Vanum est enim dicere, Tu es filius Iohne vel Iohanna, nisi videntur quoniam ita naturaliter est Christus filius Dei, scit Petrus filius Iohne eiusdem substantiae cum eo, qui genuit. **HIERONYMVS.** Illud autem quod ait, Quia caro & sanguis non reuelauit tibi, Apostolicæ narrationes comparant, in qua ait: Continuo non acquireui carni & sanguini. carmen ibi & sanguis Iudeos significans, vt hic quoque sub alio sensu demonstre. Cate. Aur. S. Tho. H 4 tur;

In comm. Matthei tra etatu ex his quos nūca beimus pri mo. **CHRYS.** Interrogat Christus discipulos, vt ex Apostolorum responsum, nos dicamus diuersas opiniones suis & eis apud Iudeos de Christo, & vt nos semper scrutemur, qualis opinio fit apud homines de nobis, vt siquid male dicitur de nobis, occasiones illius praecidamus. siquid autem boni, eius occasiones augeamus. Sed & discipuli Episcoporum, Apostolorum instruuntur exemplo, vt qualificaque opiniones audierint foris de Episcopis suis, referant eis. **HIERO.** Pulchra autem interrogat: Quem dicunt homines esse filium hominis? qui quia de filio hominis loquentur, homines sunt, qui vero diuinitatem eius intelligent, non homines sed dij appellantur. **CHRYS.** Non autem dicit: Quem me dicunt scribae & Pharisei, sed quem me dicunt homines esse? plebis mentem, quæ ad malum inclinata non erat inuestigans. Etsi enim multo humilior quam oportebat eorum erat de Christo opinio, sed tamen a nequitia libera erat: Phariseorum autem opinio de Christo erat plena multa malitia. **HILAR.** Dicendo ergo: Quem dicunt homines esse filium hominis? } significat præter id quod in feidebatur, esse aliud sentiendum, erat. non homines filii. **D**Est autem hec vera, & inuincibilis fides ex Deo Deum filium profectum esse, cui sit ex eternitate patris eternitas. Hunc igitur alius pessime corpus & hominem faciunt esse, perfecta confessio est. Complexus est itaque omnia, qui & naturam & nomem expressit, in quo summa virtus est. **RABA.** Mira autem distinctione factum est, vt Dominus ipse humilitatem assumptæ humanitatem profiteatur, discipulis excellentiam diuinæ eternitatis ostendat. **HILAR.** Dignum autem confessio Petri premium confutata est, quia Dei filium in homine vidisset, vnde sequitur: { Respondens autem Iesus dixit ei: Beatus es Simon Barionæ, quia caro & sanguis non reuelabit tibi, sed Pater meus, qui est in celis. } **HIERONYMVS.** Reddit enim Christus Apostolo vicem pro testimonio, quod de se Petrus dixerat: Tu es Christus filius Dei vivi. **D**ns autem dixit ei: Beatus es Simon Barionæ, quare? quia non reuelauit tibi caro & sanguis, sed reuelauit pater, quod caro & sanguis reuelare non potuit, Spiritus sanctus ergo reuelauit pater. Ergo ex confessione fortius vocabulum, quod reuelationem ex Spiritu sancto habeat, cuius & filius appellatus sit: siquid Bariona in lingua nostra sonat filius columbe. Alij simpliciter accipiunt, quod Simon, scilicet Petrus, filius si loannis, iuxta alterius loci interrogacionem: Simon Iohannes, diligis me? & volunt scriptorum viae depravatum, vt pro Barionâ, id est filio Iohannis, Bariona scriptum sit vna detracta Sybilla: Anna vero interpretatur Dei gratia, vtrumque autem nomen my stice intelligi potest, quod & columba Spiritus sanctum, & gratia Dei donum significat spiritale. **CHRYSOSTOMVS.** Vanum est enim dicere, Tu es filius Iohne vel Iohanna, nisi videntur quoniam ita naturaliter est Christus filius Dei, scit Petrus filius Iohne eiusdem substantiae cum eo, qui genuit. **HIERONYMVS.** Illud autem quod ait, Quia caro & sanguis non reuelauit tibi, Apostolicæ narrationes comparant, in qua ait: Continuo non acquireui carni & sanguini. carmen ibi & sanguis Iudeos significans, vt hic quoque sub alio sensu demonstre. Cate. Aur. S. Tho. H 4 tur;

cur, quod ei non per doctrinam Phariseorum, sed per Dei gratiam Christus Dei filius resuelatus sit. H I L A. Vel alter: Beatus hic, quia ultra humanos oculos, & intendit & vidit laudatus est, non id quod ex carne & sanguine est conuens, sed Dei filii & electis patris revelatione cōspiciens, dignusq; iudicatus est, ut primus agno sceret, quod diuinitas esset in Christo.

Tract. 1. ORI. Et aut in hoc loco querēdum, vtrū cum prius mitteretur iam cognoscēbāt discipuli, quoniam ipse erat Christus? Hic n. sermo demonstrat, quoniam tunc primū confessus fuerit eum Petrus Christum filium Dei viu. Et vide si potes, huiusmodi quæstionem soluere, dicens quoniam credere Iesum esse Christum minus est quam cognoscere, ut dicam?

nō reuelauit tibi, sed pater meus qui in calis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiām meā, & portæ inferi non erat Christus? Hic n. sermo demonstrat,

quoniam tunc primū confessus fuerit eum Petrus Christum filium Dei viu. Et vide si potes, huiusmodi quæstionem soluere, dicens quoniam credere Iesum esse Christum minus est quam cognoscere, ut dicam? quod quando mitterebant ad prædicandum cedebant quidem Iesum esse Christum, postea autem proficiens etiam cognoverūt. Aut ita est respondendum, ut dicamus quoniam tunc quidē Apostoli initia cognitionis habent Christi, & exigua cognoscēbant de illo, postea autem proficerunt in agitacione ipsius, ut possent capere scientiam Christi reuelauit a patre, sicut & Petrus qui beatificatur, non solum in eo quod dicit: Tu es Christus, sed in eo magis quod addidit, filius Dei viu. C H R Y. Nimurum autem, si non confessus esset Petrus Christum propriè ex patre natum, non esset hic reuelatione opus, neque astimare Christum, vnum ex multis filiis adoptiūs, beatitudine dignum esset: nam & ante hoc illi, qui erant in naui dixerunt: Vere filius Dei est hic. Sed & Nathonac dixit: Rabbi, tu es filius Dei, non tamen beatit dicti sunt, quia non talem confessi sunt filiationem quemam Petrus, sed vnu ex multis eum astimabat, non vere filium, vel eti præcipuum quidem pre multis, non autem ex substantia patris. Vides autem qualiter & tunc reuelat pater, & patrem filius. Non enim ab alio est dicere filium quam a patre, sed ab aliis quam a filio. Quare & hinc manifestum est, quod filius est confubstantialis & coadunans patri. Ostendit autem Christus ex hinc iam muleos credituros, quod fuerat Petrus confessus, vnde subdit: {E}go dico tibi, quia tu es Petrus. H I E R O. Ac si dicat, quia tu mili dixisti: Tu es Christus filius Dei viu, & ego dico tibi, non sermone caſo, & nullum opus habente, sed ipso meum dixisse, ecce est: Quia tu es Petrus. sicut n. ipse lumen Apollinis donavit, ve lumen mundi appellentur, & cetera quia a domino sortitiocabula sunt, ita & Simoni qui credebat in Petrum Christum; Petri largitus est nomen. A V G V S T. De Conuean. Nullus tamen arbitratur, quod hic Petrus nomen accepit, non enim accedit hoc nomen, nisi vbi Ioannes commemorat ei dictum esse: Tu vocaberis Cephas, quod interpratur Petrus. H I E R O. Secundum autem metaphoram Petri, recte dicitur ei: Edificabo Ecclesiām meā super te, & hoc est quod sequitur. Et super hanc petram ædificabo Ecclesiām meā. C H R Y. Ideſt in hac die & cōfessione ædificabo Ecclesiām meā. Hinc ostēdit multis iam credituros, quod Petrus confessus fuerat, & erigit eius senfum, & Pafotrem ipsum faciat. A V G. in lib. Retra. Dixi in quadam loco de Apolito Petro, quod in illo tanquam in Petra ædificata est Ecclesia, sed scio ne poseta ſepſimē ſic expouſi quod a domino dictum est: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiām meā, ut super hunc intelligeretur, quem confessus est Petrus dicens: {T}u es Christus filius Dei viu; ac si Petrus ab hac petra appellatus personam Ecclesiā figuraret, quia super hanc petram ædificatur. non enim dictum est illi, Tu es petrus, sed tu es Petrus, petra autem erat Christus, quem confessus Simon, sicut ei tota Ecclesia cōficeret, dicitur est Petrus. Harum autem durum sententiarum quia si probabilior eligar lector. H I L A. Est autem in nuncupatione noui nominis felix. Ecclesiā fundamentum, dignaque ædificatione illius petra, quia infernales leges, & tartari portas, & omnia mortis clausura disoluuntur. vnde ad ostēdendā firmitatem Ecclesiā supra petram fundatur, subditur: {E}t portæ inferi non prævalebunt aduersus eam. G L O. Ideſt non separabit eam a charitate mea & fide. H I E R O. Ego portas inferi, viri reor atque peccata, vel certe hareticorum doctrinas, per quas illi homines dicuntur ad tartaram. O R I. Sed & singula spiritualia nequitia in celestibus portis sunt inferorum, quibus contrariantur portæ iustitiae. R A B A. Portæ quoque inferi, ē tormenta & blanditione sunt persecutorum, sed & prava infidelium opera inpeccata; colloquia portæ sunt inferi, quia iter perditionis ostendunt. C H R Y. Non autem exprimit, vtrum petre non prævalebunt, in qua ædificat Christus Ecclesiā, aut Ecclesiā quā ædificat super petram, tamen manifestum est, quia nec aduersus petram nec aduersus Ecclesiā portæ prævalent inferorum.

Lib. 2. c. 53. CYRIL. in lib. Theſauri. Secundum autem hanc Domini

Lib. 1. c. 21.

Simile quipiam legit 1 Ep̄la Marci Papa, qua habetur Cōciliō. To. 1. in lib. Theſauri. Secundum autem hanc Domini

promissionem Ecclesiā Apostolica, Petri ab omni seductione heretica; circumuentione manet immaculata, super omnes præpositos & Episcopos, & super omnes primates Ecclesiārum, & Populorum in suis pontificibus, in fide plenissima & autoritate Petri. Et cum alia Ecclesiā, quorūdam errore sint verecundatae, stabilita quassabiliſter ipſa ſolū regnat silentium imponeſt & omnium obturans ora hereticorum, & nos neceſſario ſalutis, non decepiſti ſuperbia, neq; viño ſuperbia inebriati typum veritatis, & ſanctę Apolitica tradiſionis, vna cum ipſa conſitemur & predicanus. H I E R O. Nemo autem putet hoc de morte dici, quod Apostoli conditioni mortis subiecti non fuerint, quorum martyria videat corrucare. O R I G. Si ergo & nos patre nobis reuelante, qui eft in calis, quando s. conuerſatio noſtra in calis eft, confessi fuerimus Iesum Christum, poſtea autem proficiens etiam cognoverūt. Aut ita eſt respondendum, ut dicamus quoniam tunc quidē Apostoli initia cognitionis habent Christi, & exigua cognoscēbant de illo, poſtea autem proficerunt in agitacione ipsius, ut possent capere ſcientiam Christi reuelauit a patre, ſicut & Petrus qui beatificatur, non ſolum in eo quod dicit: Tu es Christus, ſed in eo magis quod addidit, filius Dei viu. C H R Y. Nimurum autem, ſi non confessus eſſet Petrus Christum propriè ex patre natum, non eſſet hic reuelatione opus, neque aſtimare Christum, vnu ex multis adoptiūs, beatitudine dignum eſſet: nam & ante hoc illi, qui erant in naui dixerunt: Vere filius Dei eſt hic. Sed & Nathonac dixit: Rabbi, tu es filius Dei, non tamen beatit dicti sunt, quia non talem confessi ſunt filiationem quemam Petrus, ſed vnu ex multis eum aſtimabat, non vere filium, vel eti præcipuum quidem pre multis, non autem ex substantia patris. Vides autem qualiter & tunc reuelat pater, & patrem filius. Non enim accedit hoc nomen, niſi vbi Ioannes commemorat ei dictum eſſe: Tu vocaberis Cephas, quod interpratur Petrus. H I E R O. Secundum autem metaphoram Petri, recte dicitur ei: Edificabo Ecclesiām meā super te, & hoc eſt quod sequitur. Et super hanc petram ædificabo Ecclesiām meā. C H R Y. Ideſt in hac die & cōfessione ædificabo Ecclesiām meā. Hinc ostēdit multis iam credituros, quod Petrus confessus eſſet, & erigit eius ſenfum, & Pafotrem ipsum faciat. A V G. in lib. Retra. Dixi in quadam loco de Apolito Petro, quod in illo tanquam in Petra ædificata est Ecclesia, sed scio ne poseta ſepſimē ſic expouſi quod a domino dictum eſſe: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiām meā, ut super hunc intelligeretur, quem confessus eſſet Petrus dicens: {T}u es Christus filius Dei viu; ac si Petrus ab hac petra appellatus personam Ecclesiā figuraret, quia super hanc petram ædificatur. non enim dictum eſſet illi, Tu es petrus, ſed tu es Petrus, petra autem erat Christus, quem confessus Simon, sicut ei tota Ecclesia cōficeret, dicitur est Petrus. Harum autem durum sententiarum quia si probabilior eligar lector. H I L A. Est autem in nuncupatione noui nominis felix. Ecclesiā fundamentum, dignaque ædificatione illius petra, quia infernales leges, & tartari portas, & omnia mortis clausura disoluuntur. vnde ad ostēdendā firmitatem Ecclesiā supra petram fundatur, subditur: {E}t portæ inferi non prævalebunt aduersus eam. G L O. Ideſt non separabit eam a charitate mea & fide. H I E R O. Ego portas inferi, viri reor atque peccata, vel certe hareticorum doctrinas, per quas illi homines dicuntur ad tartaram. O R I. Sed & singula spiritualia nequitia in celestibus portis sunt inferorum, quibus contrariantur portæ iustitiae. R A B A. Portæ quoque inferi, ē tormenta & blanditione sunt persecutorum, sed & prava infidelium opera inpeccata; colloquia portæ sunt inferi, quia iter perditionis ostendunt. C H R Y. Non autem exprimit, vtrum petre non prævalebunt, in qua ædificat Christus Ecclesiā, aut Ecclesiā quā ædificat super petram, tamen manifestum est, quia nec aduersus petram nec aduersus Ecclesiā portæ prævalent inferorum.

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R